MONITOR

Na R. P. 1774.

Nro: XCVIII.

Dnia 7. Grudnia

Kontynuacya o Poprawianiu y Odnawianiu Lasach.

POwtornie, rownie ważne prawidło ieſt to, ażeby nie tylko las, iako ſię powiedziało przez czyſzczenie y wycinkę poprawować, ale też ſtarać ſię potrzeba, to wſzyſtko oddalać, coby bydź mogło na prze-

ſzkodzie do wzroſtu młodych drzew y zarośli. Dla czego, należy.

1. Bacznie o to ſtarać ſię, ażeby młodociane drzewka, czyli ich gałązki od bydła nie były ſpaſione, inaczey cała nadzieia razem upada. Przeto, potrzeba o to ſię ſtarać, ażeby żadne bydle do laſu weyść y wciſnąć ſię nie mogło, tym końcem, cały las dobrą foſſą opaſać, á z niey, urobioną groblę gęſto młodocianą Wierzbiną, y Witwiną oſadzić. Na ten koniec zaſadzić można, dwa lub trzy rzędy ziemi Wierzbowemi kołkami, y tak ie naturze zoſtawić. Te zaſadzone Wierzby, nie trzeba z tamtąd wycinać, lecz częſtokroć obcinać y przyrzynać z wierzchu, przez co lepſze y gęſtſze wypuſzczaią gałęzie.

2. Przy wycinaniu iedney części laſu, nie należy żadnego z wielkich drzew zoſtawować, ktoreby rozło-

ży-

żyſtemi ſwemi gałęziami, wiele młodzianych drzewek tłumiło.

3. Nie potrzeba pozwalać, ażeby nowo zaſiane czyli zaſzczepione drzewka, albo wſpomnione Wierzbowe krzaczki, wyſoką trawą przykryte, y przyduſzone zoſtały, lecz potrzeba tę trawę, ktora, oſobliwie w pierwſzym Roku, mocno bardzo wyraſta, koniecznie wyplenić.

4. Ponieważ pniak z wyciętego drzewa, poſpolicie, bardzo wiele wypuſzczą gałęzi, ktore, żadną miarą wſzyſtkie urość nie mogą, przeto potrzeba w czaſie, niektore z nich wyciąć, y z początku na przykład 5, az do 6ściu lepſzych zoſtawić, ktore przeto, więcey nabędą mocy, y nierownie lepiey wyraſtać mogą.

5. Potrzeba w przyzwoitym czaſie, do poki wſzyſtkie drzewa nie podnioſą ſię, na to uważać, ażeby żadnych prożnych mieysc nie zoſtało; także przed czaſem nie na-

leży bynaymniey, iak tylko co z pożytkiem lasu bydź może wycinać, y dbać o to, ażeby y obcy Sąsiedzi, tego nie czynili. Osobliwie zaś o to się starać, ażeby w znayduiących się Lipach, skora nie była naruszona, ponieważ u nas pospolicie, bardzo ią psuią.

Trzecia reguła iest, ażeby w swoim lęsie, nie insze, iak tylko wyniosłe, pożyteczne, y dobre gatunki drzew utrzymać, iako to na przykład: Dęby, Jawory, Jesiony, Wiąze, Lipy, Brzozy, Olsze, czarne topole y Wierzby; nigdzie zaś, małych krzewin y chróścin, iako to na przykład Leszczyny, Bzowiny, Kruszyny, strączystego Słonecznikn, Ptaszażobu czyli ligustu, y iako naymniey niskich Wierzbowych krzakow cierpieć. Podobne bowiem plugastwa, iako się to iawnie daie widzieć, zabieraią dla lepszych drzew mieysce, a bardzo

mały z siebie czynią pożytek. Gdyby zaś kto niektore z tych chrościn y krzewin, na przykład Leszczynę, albo dziką bzowinę życzył sobie zachować, lepiey uczyni, ieżeli ie, na osobliwym iakim mieyscu zasadzi. O potrzebnych na płoty chrostach niżey będę mowił. Potrzeba więc przy wycinaniu każdey części lasu, wszystkie podobne krzewiny wykorzeniać, y gdyby znowu podobneż odrostki pokazywały się, nożem przyrznąć ich przy samey ziemi. Ta reguła tym osobliwie służyć może, ktorzy, małe tylko przedlasy y Gaie takowemi po większey części chrostami napełnione maią, a chcieliby ie chętnie, w porządny y dobry zamienić las; a w tym razie, nadewszystko o to się starać trzeba, ażeby ie wyczyścić. Na koniec przyłączam ieszcze niektore w powszechności tyczące się ścinania y poprawiania lasow uwagi. Jż

1. Jż w ten czas należy ścinać drzewo, kiedy, ſok w drzewach nie znayduie ſię, czyli bardziey, kiedy w nich nie wiele ſkutkuie, iako to, w Jeſieni kiedy liście opadaią, y na Wioſne niżeli ſię ukazuią. Przeciwnie zaś, albo pniak żadnych nie wypuſzcza rośli, albo tak ſą ſubtelne, iż naſtępuiącey zimy mrozu znieść nie mogą. Jedynie tylko ſamą Wierzbinę wyłączyć trzeba, gdyż beśpiecznie każdego czaſu w roku, można ią zaſadzać y wycinać.

2. Ażeby z przezornością bez roſzczepywania, albo odarcia ze ſkory pniaka, y nie wyſoko od ziemi wycinano drzewa, lubo młode Jawory y wiąze nie co wyżey ścinać można, ponieważ pospolicie odrostki ſwoie z boku korzenia wypuszczaią. Daley należy gładko y nieco pochyle ścinać, ażeby woda ściekać mogła, ktora by inaczey wielką czyniła ſzkodę. 3.

3. Przy ścinaniu dobrze uważać ażeby upadaiące wielkie drzewa młodych wyrośli w przeszłey części lasu wyciętych, nie przybiiały y nie przygnietały. Dla tego radzę każdego roku, wyznaczoną część lasu razem wycinać, przez co robotę lepiey uważać można. Procz tego, to, ten ma pożytek, iż zaraz widzieć można, wiele będzie drzewa, y czyli to, na użycie roczne wystarczyć może, y gdyby nie wystarczyło, inaksze przedsiewziąść sposoby, á bynaymniey na rok następuiący, wyznaczoney części tykać się nie trzeba.

4. Dla rozeznania każdego czasu sztuk oddzielonych, y ażeby potym nie błądzić, potrzeba, pewnie iakie nie odmienne znaki, na przykład doły, albo drzewa, ktore w tym lesie będą osobliwe, y tym podobne rzeczy, na rogach y na stronach dobrze ustanowić.

5.

5. W wycięrey zaś części, nie należy, żadnych suchych gałęzi, y tym podobnych zawad zostawiać, przez co młode wyrośle, wolno rość będą mogły.

6. Zasiewanie drzew, czyli przesadzanie odrośli wybranych, na mieyscach proźnych, może się dziać, podług wyciągaiących okoliczności, albo na Wiosnę lub w Jesieni, o czym niżey będzie więcey.

Z tego wszystkiego widocznie poznać można, iż wszystkie lasy, pilności y staranności od Gospodarza wyciągaią, y że on, koniecznie kilka razy w Roku sam w nie wglądać musi; Pamiętaiąc iednak na pożytek, ktory za to odnosi, praca Jego sprzykrzyć mu się nie może. Gdyż, nayprzod tym sposobem, nie potrzebuie wielkiego lasu, y może, wszystkie pozostałe grunta, na pola y łąki użyć. Powtore, każdego Roku ma już pewną y dostarczaiącą gotowiznę drzewa, tak na opał, iako inny potrzebny użytek: Ponieważ, oprocz drzewa, ktore, na każdy rok wyznaczona część lasu daie, otrzymuie przytym przez wyczyszczanie y wyoinanie drugiey części, dobre pale y podobne pomnieysze drzewiny; Tak, iż właściwie, zamiast z iedney, z dwoch części co rok pożytkuie.

Kontynuacya w następuiącym Monitorze.